

พระผู้ทรงชี้นำแนวทางการพัฒนาศัลยศาสตร์ ในประเทศไทย

การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงครองราชย์มานานถึง 53 ปีนั้น กล่าวได้ว่าเป็นโชคดี ของประเทศไทยและปวงชนชาวไทยอย่างมหาศาล พระองค์ ทรงห่วงใยความเป็นอยู่ของราษฎร เสด็จเยี่ยมเยียนและหา หนทางขจัดบำบัดเอาอุปสรรคปัญหา ของราษฎรด้วย ทรงรอบ รู้ในทุกด้าน รวมทั้งทรงมีพระดำริกว้างไกล จากการเสด็จ ไปเยี่ยมราษฎรทำให้ได้ทรงเห็นความทุกข์ยากปัญหาด้าน สุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บด้วย ยิ่งในช่วงเวลา 20 กว่าปีที่แล้ว นั้น ระบบบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขยังไม่ทันสมัยและครอบคลุมกว้างขวางเช่นปัจจุบัน จึงทรงพบราษฎร ที่ต้องการความช่วยเหลือ ซึ่งในสถานพยาบาลในส่วนท้องถิ่นใน จังหวัดนั้น ๆ ไม่สามารถให้บริการได้ กิจกรรมหน่วยแพทย์ที่ ตามเสด็จออกไปให้บริการตามพระราชดำริจึงนับว่าได้ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง เหล่าศัลยแพทย์ของราชวิทยาลัย ศัลยแพทย์แห่งประเทศไทยก็ได้รับร่วมตามเสด็จด้วยอย่างสม่ำเสมอ

“การที่ได้จัดคณะแพทย์ไปปฏิบัติงานในต่างจังหวัด เป็นระยะหนึ่งระยะหนึ่งนั้น นับว่าเป็นประโยชน์ที่จะช่วย รักษาพยาบาลชาวบ้านที่ต้องการความช่วยเหลือ ซึ่งใน โรงพยาบาลของจังหวัดนั้น ๆ ไม่สามารถที่จะบริการได้เต็มที่ เพราะบางแห่งอาจจะขาดแคลนผู้มีฝีมือ ทำให้ประชาชน ได้รับการรักษาอย่างดีที่จะช่วยชีวิตเขาได้ คณะของราชวิทยาลัย ศัลยแพทย์ฯ นี้ได้ช่วยชีวิตคนนับได้ว่าเป็นร้อย ๆ คน เพราะ ว่าสามารถที่จะบริการได้ทันทั่วทั้งที่ และไม่มีทำให้ชาวบ้านต้องเดือดร้อนในการเสียค่าใช้จ่ายด้วย การออกหน่วย เช่นนี้จึงเป็นประโยชน์ในด้านการรักษาประชาชนอย่างหนึ่ง

และก็เป็นประโยชน์อีกด้านหนึ่ง สำหรับนายแพทย์ที่ออกไป ก็ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง และสำหรับนายแพทย์ที่อยู่ใน โรงพยาบาลจังหวัดนั้น ๆ ก็ได้ประโยชน์มาก เท่ากับได้ฝึก อบรมเป็นครั้งหนึ่ง ๆ ได้ความรู้มากทั้งในด้านได้ทราบสถิติ ของความเจ็บไข้ได้ป่วยและจะช่วยเหลืออย่างไร ทั้งในด้านฝีมือ และวิชาการด้วย เป็นการค้นคว้าอย่างหนึ่งและเป็นการ อบรมอีกอย่างหนึ่ง”*

ข้อความข้างต้นซึ่งเป็นพระราชดำรัสที่ทรงพระราช ทานแก่คณะผู้บริหารราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าทรงห่วงใยและทรงเล็งเห็นประโยชน์ ทั้งสำหรับประชาชนและกลุ่มแพทย์ที่ออกไปให้บริการ อีกทั้งยังทรงทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศัลยแพทย์เป็นอย่างดี พระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของศัลยแพทย์ เป็นเสมือนแสงสว่างนำทาง และชี้ให้เห็นแนวคิดในการ ดำเนินการ ซึ่งทรงยึดมั่นเสมอมาในระหว่างที่เสด็จเยี่ยม เยียนไปทุกตารางนิ้วของประเทศไทย เพื่อพัฒนาชาติ นั่นก็คือพระราชดำริที่คนไทยต้องพึ่งตนเอง ต้องไม่ใช่วิธีลอกเลียน จากต่างประเทศมาใช้โดยไม่ได้ดัดแปลงให้เหมาะสม

“การที่ให้ศัลยแพทย์ผู้มีฝีมือเอกในประเทศไทยได้ ไปเห็นสภาพในท้องที่จริง ๆ นั้นบ้าง จึงเป็นประโยชน์...ด้าน ผู้ป่วย และในด้านผู้รักษา ผู้มีฝีมือเอกเหล่านั้นก็จะมีฝีมือ เอกยิ่งขึ้น เพราะเขาเห็นสภาพจริงของประเทศ ผู้ที่ได้เป็น ฝีมือเอกขึ้นมา ก็ย่อมต้องได้เล่าเรียน บางทีก็ไปเรียนจากต่าง ประเทศ สภาพของต่างประเทศนั้นไม่เหมือนประเทศไทย ไม่ ได้เห็นชาวบ้านเขาอยู่กันอย่างไร”*

*พระราชดำรัสที่ได้เรียบเรียงขึ้นตามที่เป็นที่ทูลพระสุรเสียงไว้ เมื่อทรงพระราชทานแก่คณะผู้บริหารราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย ณ. พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต วันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ. 2524

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ทรงให้ความสำคัญแก่ทางด้านด้านศิลปศาสตร์ในการที่ช่วยให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติในอีกทางหนึ่งนอกเหนือจากงานด้านเกษตรกรรมชลประทาน ป่าไม้ ในช่วงเวลาที่เริ่มก่อตั้งวิทยาลัยศิลปแพทย์แห่งประเทศไทย ในปีพุทธศักราช 2518 ก็มีวัตถุประสงค์ให้เป็นองค์กรทางศิลปศาสตร์ช่วยเหลือแพทย์สภาให้สามารถดำเนินงานในด้านการฝึกอบรม ส่งเสริมวิชาการและปฏิบัติการด้านศิลปศาสตร์ให้มีมาตรฐานระดับนานาชาติที่พัฒนาแล้ว หลังจากก่อตั้งวิทยาลัยศิลปแพทย์แห่งประเทศไทยได้ระยะเวลาหนึ่ง คณะกรรมการบริหารวิทยาลัย ฯ เห็นว่าประเทศไทยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ควรที่จะได้ขอพระบรมราชานุญาตให้ใช้ชื่อเป็นราชวิทยาลัย เช่นเดียวกับในต่างประเทศ เช่น Royal College of Surgeons of England แต่ทั้งนี้คณะกรรมการบริหารฯ เห็นว่ามวลสมาชิกควรจะตั้งสำนักในหน้าที่แห่งตนและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศ มีผลงานเป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้นไปเสียก่อน จึงได้ริเริ่มโครงการศิลปแพทย์อาสาในปี พ.ศ. 2520 ดำเนินการให้ความช่วยเหลือดูแลรักษาผ่าตัดผู้ป่วยด้านศิลปกรรมให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นห่างไกลตามภาคต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งในระยะนั้นยังเป็นช่วงเวลาที่ยากแค้นศิลปแพทย์ที่จะให้การดูแลประชาชนตามชนบท กับได้อาศัยโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเยี่ยมราษฎรและเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปยังภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศไทยขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตจัดตั้งศิลปแพทย์อาสาเพื่อปฏิบัติภารกิจในระหว่างเสด็จด้วย ซึ่งก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานพระบรมราชานุญาตและมีพระราชดำริว่านอกจากจะเกิดประโยชน์แก่ประชาชนแล้วยังถือเป็นแนวทางกาพัฒนาบุคลากรและวิชาการด้านศิลปศาสตร์อีกทางหนึ่งด้วย ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น โครงการดังกล่าวปฏิบัติงานได้ผลสำเร็จเป็นอย่างดีมาจนถึงปัจจุบัน

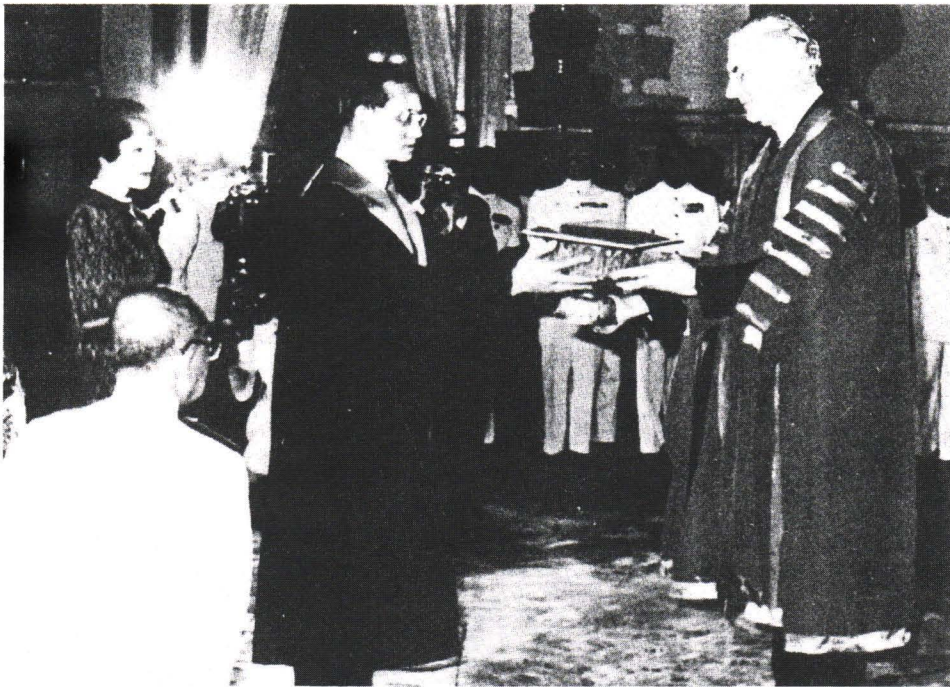
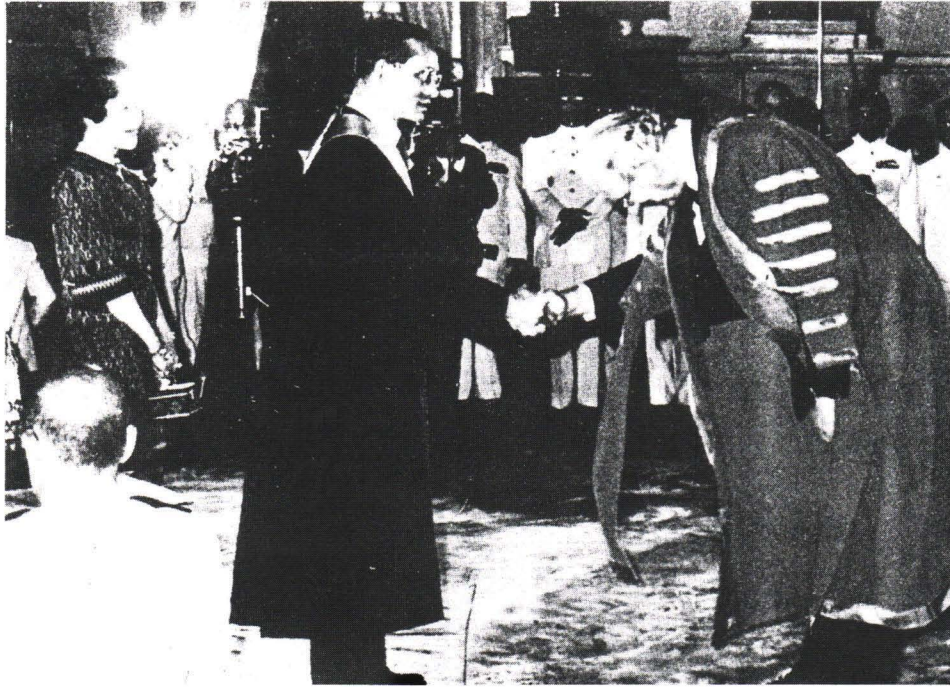
หลังจากที่วิทยาลัยศิลปแพทย์ ฯ ได้ก่อตั้งมาเป็นเวลา 4 ปีเศษ (ก่อตั้งเมื่อ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2518) และได้ปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ จนมีผลงานเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันแล้ว จึงได้นำความกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระมหากรุณาให้วิทยาลัยศิลปแพทย์แห่งประเทศไทยอยู่ในพระบรม

ราชูปถัมภ์และขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตใช้ชื่อว่า ราชวิทยาลัยศิลปแพทย์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งเมื่อความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงรับวิทยาลัยศิลปแพทย์แห่งประเทศไทยไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ แต่พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้ชื่อว่า "ราชวิทยาลัยศิลปแพทย์แห่งประเทศไทย" โดยไม่ต้องมีคำว่า "ในพระบรมราชูปถัมภ์" ตามหนังสือแจ้งจากสำนักพระราชเลขาธิการเมื่อวันที่ 7 เมษายน พุทธศักราช 2523 ด้วยคำว่า "ราชวิทยาลัย" หมายถึง วิทยาลัยหลวงหรือวิทยาลัยของพระมหากษัตริย์อยู่แล้ว และได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้เครื่องหมายพระมหามงกุฎอยู่เหนือเครื่องหมายของราชวิทยาลัยได้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 99 ตอนที่ 83 ฉบับพิเศษ หน้า 8 -14 เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2525

หลังจากนั้นราชวิทยาลัยศิลปแพทย์แห่งประเทศไทยก็ยังยึดถือปฏิบัติในส่วนของศิลปแพทย์อาสาโดยตลอด ทั้งช่วงเวลาตามเสด็จเมื่อทรงพระราชมดำเนินแปรพระราชฐาน และโครงการอื่น ๆ เช่น การออกหน่วยศิลปแพทย์ตักแตงรักษาโรคปากแห้งเพดานโหว่ รวมทั้งดำเนินกิจกรรมเพื่อจรรโลงเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีแห่งสถาบัน

พระปรีชาสามารถและพระราชดำริที่กว้างไกลเกี่ยวกับการพัฒนาศิลปศาสตร์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นที่ประจักษ์แจ้งสำหรับชาวต่างชาติจน Royal College of Surgeons of England (RCSE) ได้ถวายสถานภาพสมาชิกกิตติมศักดิ์ของ RCSE แด่พระองค์ โดย Sir Geoffrey Slaney ประธานราชวิทยาลัยศิลปแพทย์แห่งประเทศไทยอังกฤษ นำคณะผู้บริหาร RCSE เข้าเฝ้าทูลเกล้า ฯ เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2527 ที่ปาลาปาล์มมินต์ของเหล่าศิลปแพทย์ไทยเป็นยิ่งนัก (รูปที่ 1 และ 2)

นอกจากนั้นเมื่อครั้งราชวิทยาลัยศิลปแพทย์แห่งประเทศไทยอังกฤษ ได้มาร่วมจัดการประชุมวิชาการกับราชวิทยาลัยศิลปแพทย์แห่งประเทศไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ประธานราชวิทยาลัยศิลปแพทย์แห่งประเทศไทยอังกฤษและคณะเข้าเฝ้า ฯ ณ พระที่นั่งจักรวรรดิราชมโหฐาน เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2532 อีกด้วย (รูปที่ 3 และ 4) การที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ

รูปที่ 1. และ 2. ด้วยการประสานสัมพันธ์ไมตรีกับราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย เป็นอย่างดี Sir Geoffrey Slaney ประธานราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย อังกฤษ นำคณะผู้บริหาร ฯ มาทูลเกล้า ฯ ถวายเกียรติบัตรสมาชิกกิตติมศักดิ์ แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2527

รูปที่ 3. และ 4. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ประธานราชวิทยาลัย
แห่งประเทศไทย และคณะเข้าเฝ้า ฯ ณ พระที่นั่งจักรวรรดิราชมโหฐาน เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2532

ดังกล่าวช่วยให้ราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทยเกิดความชื่นชมที่ได้เห็นว่าประมุขของประเทศทรงตระหนักถึงความสำคัญและทรงสนับสนุนงานด้านศัลยศาสตร์ของไทย และ RCSE ได้ให้เกียรติแก่ราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย ต่อเนื่องตลอดมาจนทุกวันนี้

การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริกว้างไกล จึงทรงสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านศัลยศาสตร์ของประเทศไทย ให้ได้ไปศึกษาหาความรู้ความชำนาญและประสบการณ์เพิ่มเติมในต่างประเทศ ทั้งโดยผ่านทางทุนพระราชทานอานันท์มหิตล หรือแม้แต่ทุนส่วนตัวพระองค์ เมื่อครั้งทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่างานด้านการปลูกถ่ายอวัยวะของประเทศไทยยังต้องการการพัฒนาเพิ่มเติม ก็ได้พระราชทานทุนส่วนตัวพระองค์ให้แก่ศัลยแพทย์ไทย จากคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ซึ่งเป็นผู้ทำการปลูกถ่ายตับสำเร็จเป็นครั้งแรกในประเทศไทย (ผศ. นพ. วรวิทย์ ศรีวัฒนาวงษา) ไปศึกษาต่อระดับปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ประเทศอังกฤษ ในการดูแลของ Professor Sir Roy Calne ผู้นำด้านการปลูกถ่ายตับของโลก เพื่อให้ได้รับความรู้ที่ลึกซึ้งนำมาพัฒนางานด้านปลูกถ่ายอวัยวะในประเทศไทย

แม้ว่าสถานการณ์ในปัจจุบัน ประเทศไทยได้พัฒนาไปอย่างมาก ความเจริญได้เกิดขึ้นแม้ในชนบทห่างไกลแต่พระองค์ก็ยังทรงห่วงใย และมีพระราชดำริให้ประชาชนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และดำรงชีพได้โดยการพึ่งตนเอง ในส่วนการแพทย์ก็เช่นเดียวกัน ระบบบริหารด้านสุขภาพก็พัฒนาดีขึ้น แต่ละจังหวัดต่างก็มีโรงพยาบาลมีศัลยแพทย์ให้บริการ แม้กระนั้นก็ยังทรงเห็นความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรที่ประจำอยู่ ณ ที่นั้น จึงยังทรงโปรดเกล้าฯ ให้ราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทยจัดหน่วยศัลยศาสตร์แพทย์อาสาติดตามเสด็จอย่างต่อเนื่องโดยปรับบทบาทให้มีความร่วมมือกับโรงพยาบาลในท้องถิ่น และช่วยเหลือในการพัฒนาฝีมือและศักยภาพของศัลยแพทย์ประจำท้องถิ่นเหล่านั้นด้วย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทรงเปรียบเสมือนพระในดวงใจของเหล่าศัลยแพทย์ไทยทุกคน ที่ได้ทรงสนับสนุนและชี้นำแนวทางการพัฒนาศัลยแพทย์ในประเทศไทย ตลอดช่วงกาลนิรันดร์

เนื่องในมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงมีพระชนมายุ 72 พรรษาในวันที่ 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2542 นี้ กองบรรณาธิการ จุฬาลงกรณ์เวชสาร ขอ น้อมเกล้าฯ ถวายพระพรให้ทรงมีพระชนมายุยิ่งยืนนาน มีพระสุขภาพพลานามัยแข็งแรง เป็นหลักและเป็นที่ยึดพิงปกป้องชนชาวไทยตราบนานเท่านาน

เรียบเรียงโดย นพ.สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ

ศาสตราจารย์ หน่วยกุมารศัลยศาสตร์ ภาควิชาศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
บรรณาธิการจุฬาลงกรณ์เวชสาร

ผู้แทนกลุ่มกุมารศัลยศาสตร์ ในคณะผู้บริหารราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย สมัยปี พ.ศ.2542 - 2544
บรรณาธิการหนังสือที่ระลึก 16 ปี ราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2533

บรรณาธิการหนังสือ 20 ปี แห่งการก่อตั้งราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2537